

UTREDNINGEN YRKES-
HÖGSKOLESTUDERANDES

VÄRDERINGAR
OCH ATTITYDER
2022

SAMOK

Yrkeshögskoleutbildningen är en praktisk utbildning med fokus på arbetslivet

Yrkeshögskolorna utbildar cirka hälften av Finlands högskoleutbildade och ansvarar för kompetensen inom flera viktiga yrken. Yrkeshögskolorna utbildar till exempel cirka 80 procent av alla högskoleutbildade inom social- och hälsovårdsbranschen. Förutom utbildning erbjuder yrkeshögskolorna också tillämpad forskning i intensivt samarbete med arbetslivet.

Bland yrkeshögskoleutbildningarna finns många stora och välkända utbildningsområden, till exempel ingenjör-, tradenom- och sjukskötartutbildningar, men det ingår också mindre branscher som inte är lika välkända, till exempel vestonomin inom beklädnadsbranschen och teckenspråkstolk inom det humanistiska branchen. Yrkeshögskoleexamen räcker 3,5–4,5 år. Examina är uppbyggda så att de möter arbetslivets behov, och det praktiska arbetssättet är synligt bland annat i praktikperioderna som ingår i alla examina.

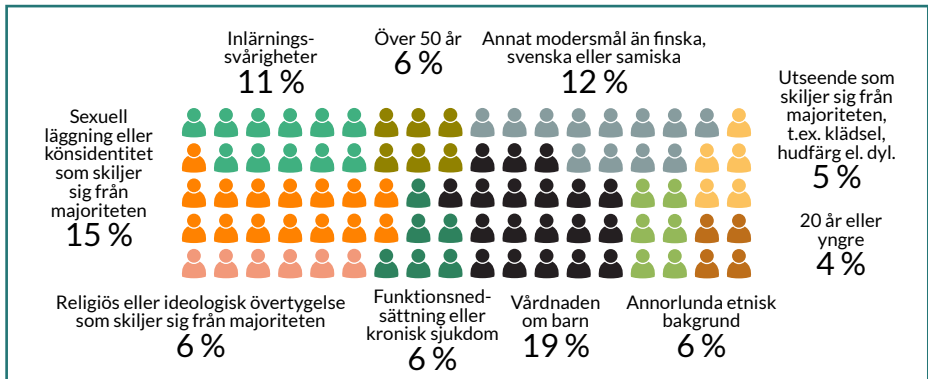
Yrkeshögskolornas tillämpade forsknings- och utvecklingsarbete betjänar undervisningen samt stöder regionens utveckling, näringsgrenar och arbetsliv. Yrkeshögskolornas forsknings- och utvecklingsarbete utgör tillämpad forskning som baserar sig på att foga samman praktisk erfarenhet, senaste vetenskapliga data och stark kompetens.

I Finland finns 24 yrkeshögskolor, minst en i varje landskap. Yrkeshögskolorna är i regel juridiska personer liksom aktiebolag, och de flesta erbjuder utbildning inom flera olika branscher. Varje år har yrkeshögskolorna totalt cirka 135 000 studerande som anmält sig som närvarande och som studerar till en yrkeshögskoleexamen, och cirka 24 000 studerande utexamineras varje år.

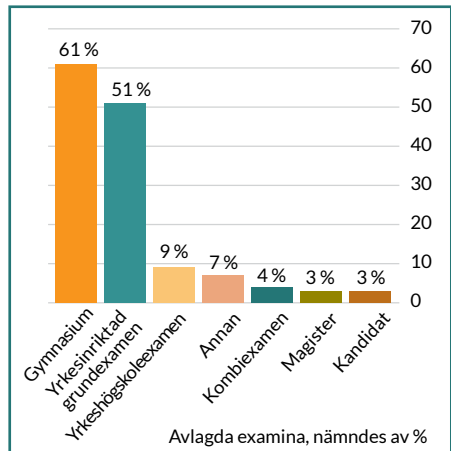

Yrkeshögskolestuderandenas många ansikten

Bilden av en typisk yrkeshögskolestuderande är oftast en ung kvinna som studerar inom social- och hälsovårdsbranchen eller en man som studerar inom det tekniska branchen. Båda de här brancherna har en mycket stark indelning enligt kön, och de utgör också de största utbildningsområdena i yrkeshögskolorna. Fastän typiska yrkeshögskolestuderande indelas enligt kön i människors föreställningar är ändå studerandena som avlägger en grundexamen vid yrkeshögskolorna en mångsidig grupp. En del studerande identifierar sig inte med någotdera av dessa kön, utan två på hundra yrkeshögskolestuderande som deltog i Studerandebaremetersn 2022 ser sig själva som icke-binära. En på nio deltagare skiljer sig från majoriteten vad gäller sexuell läggning eller könsidentitet. Vad gäller identitetupplevelse finns det även yrkeshögskolestuderande inom andra minoritetsgrupper på basis av övertygelse, utseende, funktionsnedsättning, kronisk sjukdom, etnisk bakgrund eller inlärningssvårigheter. Dessutom upplever fyra procent att de dessutom tillhör någon annan minoritet som inte definieras närmare. Att ingå i en sådan minoritet kan bero på att personen till exempel har ett karaktärsdrag eller ett temperament som hen upplever att skiljer sig från majoriteten.

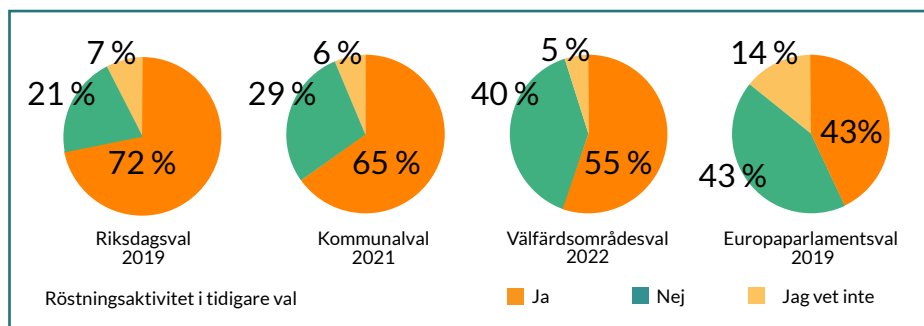
Yrkeshögskolestuderandena är också en mångsidig grupp vad gäller ålder och modersmål. De yngsta är personer i tjuugoårsåldern som kommit direkt från en utbildning på andra stadiet, medan de äldsta är femtioplussare som deltar i fortbildning eller vill byta bransch. En sådan variationsbredd innehåller ett oräkneligt antal livserfarenheter och -stigar som kryddar studerandenas diversitet ytterligare. Den varierande livserfarenheten syns också i tidigare avlagda examina. En eller flera tidigare examina påverkar hur en person upplever studierna och vad hen vill få ut av dem. Skillnaderna i tidigare studier och åldersstrukturen visar att yrkeshögskoleutbildningen är en viktig kanal för livslångt lärande. Mångfalden reflekteras också i yrkeshögskolestuderandenas samhälleliga värderingar och attityder.

En klar majoritet av yrkeshögskolestuderandena tänkte att de kommer att rösta i nästa val, fastän hälften inte upplevde att de är särskilt intresserade av politik

Knappt hälften (48 %) av enkättagarna är väldigt eller ganska intresserade av politik, medan 16 inte är alls intresserade. Kvinnorna är intresserade av politik mer sällan än män, och i de yngsta åldersgrupperna finns lite fler personer som inte alls är intresserade av politik. Bland de svenskspråkiga enkättagarna och bland dem som upplever att de tillhör en minoritet finns det också en större andel personer som inte alls är intresserade av politik eller som bara är lite intresserade. Däremot iaktogs inga statistiskt signifikanta skillnader i intresset för politik mellan personer som bor på olika områdena.

Fyra av fem enkättagare (81 %) tror att de troligen kommer att rösta i nästa val där de har rösträtt och nästan två av tre är mycket säkra. För deltagarna avser nästa val riksdagsvalet 2023, och andelen personer som anser att de sannolikt kommer att rösta är större än andelen som röstade i tidigare val. Två tredjedelar av deltagarna röstade i riksdagsvalet 2019, och nästan lika många röstade i kommunalvalet i juni 2021. I välfärdsområdesvalet i januari 2022 röstade nästan hälften av enkättagarna. Ivern att rösta var lägst i Europaparlamentsvalet; fyra tiondelar av enkättagarna hade röstat i Europaparlamentsvalet.

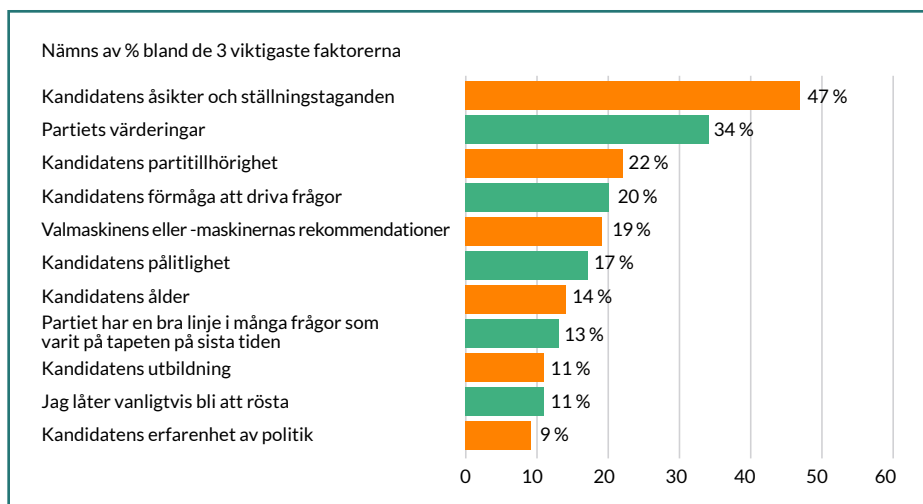

Var tionde enkättagare anser att det är minst ganska osannolikt att de kommer att rösta i nästa val, och för 10 procent av deltagarna är åsikten ännu ganska neutral (värden 4–6 på skalan 0–10). Intresset för politik återspeglar också tydligt sannolikheten för att rösta: endast färre än hälften av dem som inte alls är intresserade av politik ansåg att det var sannolikt att de skulle rösta. Av skälen till att de inte tänkte rösta valde nästan hälften (48 %) alternativet att de inte har starka åsikter om politik. Den näst vanligaste orsaken var bristen på tid att sätta sig in i saker (41 %) och en dryg femtedel (27 %) tror inte att röstningen påverkar sakernas gång.

I valet av kandidat betonas värderingar – var femte ger vikt till valmaskinernas rekommendationer

Yrkehögskolestuderandena väljer framför allt sin kandidat på basis av dennes åsikter och värderingar. Kandidatens partitillhörighet och partiets värderingar är också viktiga orsaker som nämns ofta. Vänners eller familjens åsikter, kandidatens stil, offentliga profil eller valkampanj med reklamer och synlighet eller kandidatens öppenhet om sin valfinansiering anses inte ha någon inverkan på röstningsbeslutet, och endast 1% anger någon av dessa som en av de tre viktigaste faktorerna. För partiernas del anses också en lyckad valkampanj (0,2%) eller ordförandens framgång i sin uppgift (1%) vara de minst betydelsefulla orsakerna.

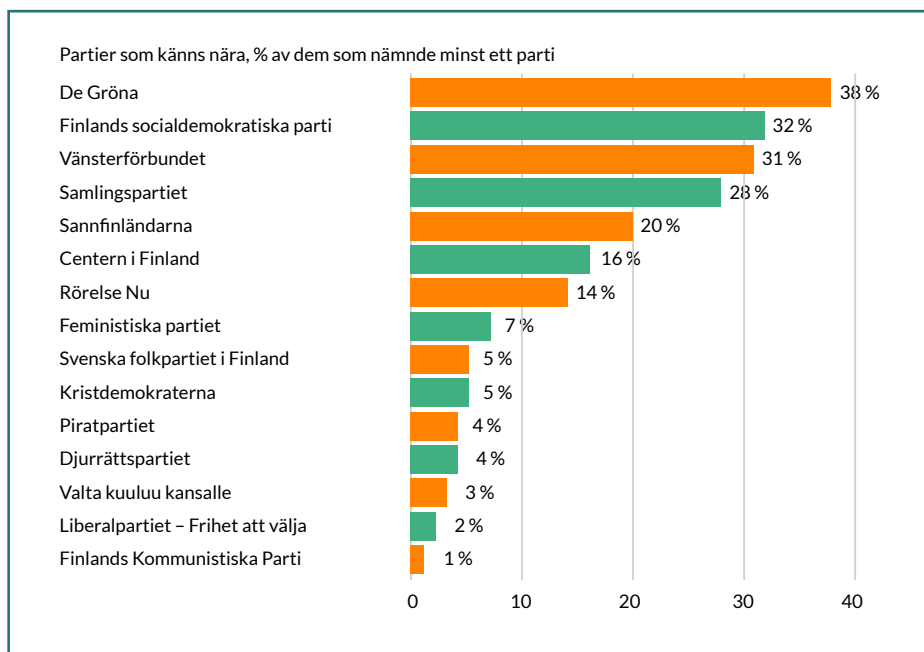
I de viktigaste orsakerna kan man iakttä skillnader i betoningarna mellan olika typerns enkät-deltagare. De som inte är intresserade av politik ger kandidatens åsikter och ställningstagande samt partitillhörighet och partiets värderingar minst betydelse. För kvinnor har kandidatens ställningstagande och även hans kön aningen större betydelse än för män. För de yngsta åldersgrupperna är kandidatens ålder en viktigare faktor än för äldre åldersgrupper. Däremot ökar betydelsen av kandidatens förmåga att sköta saker med åldern.

Bland de tre viktigaste faktorerna angav 6 % kandidatens kön, att partiet brukar hålla sina valloften eller att partiet har kompetenta personer som sköter politiken som utövas i landet. För 5 % av de svarande var kandidatens bostadsort eller partiets verksamhet under den gångna valperioden viktig. För 4 % var det viktigt att partiet arbetar för den yrkesgrupps bästa som respondenten tillhör eller kandidatens möjligheter att bli vald. 3 % svarade på kandidatens offentliga profil eller kandidatens förmåga att hålla tal och uppträda.

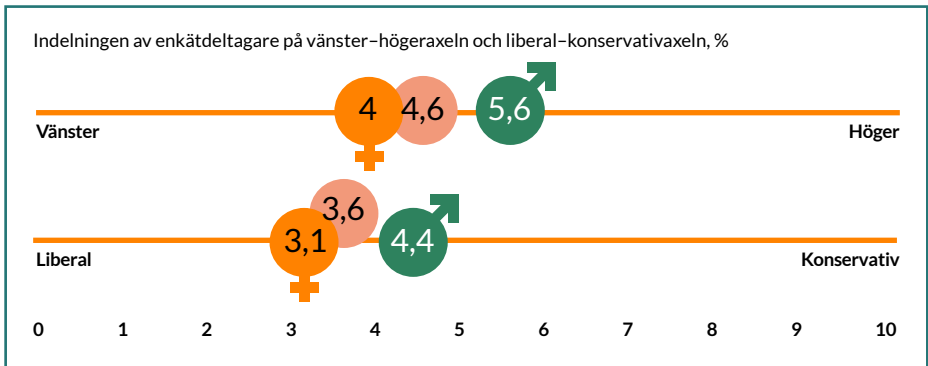
Yrkehögskolestuderandena känner att De Gröna, SDP, Vänsterförbundet och Samlingspartiet står dem närmast

När deltagarna ombads att nämna de 1–3 partier som de känner att står dem närmast står särskilt De Gröna, SDP, Vänsterförbundet och Samlingspartiet ut ur mängden. Sammanlagt upplevde 13 procent av dem som svarade på frågan att inget parti står dem nära, och 15 kunde eller ville inte svara på frågan. Frågan var mer utmanande för kvinnor, och de valde alternativet jag kan eller vill inte svara oftare än män. Jämfört med resultaten från Värderingar och attityder-utredningen 2019 kan man observera att betydligt fler yrkehögskolestuderande nämner SDP när de ska välja tre partier som de känner att står dem nära än när de bara ska välja ett parti. Däremot verkar stödet för De Gröna inte variera betydligt beroende på frågans form: när man skulle välja bara ett parti 2019 var De Grönas andel 35 procent, och nu var den 38 procent.

De yngsta åldersgrupperna och kvinnorna har de liberalaste värderingarna

Till sina politiska åsikter lutar yrkeshögskolestuderandena aningen mer mot vänster än mot höger, och de är klart liberala. Skillnaden mellan könen syns på vänster-höger-axeln, men den är inte lika stor på liberal-konservativ-axeln. Majoriteten av kvinnorna placerar sig till vänster, medan en tredjedel av männen placerar sig till höger. Kvinnorna är också något liberalare än männen, och en fjärdedel av männen ser sig själva som konservativa. Åldern påverkar också studerandenas politiska inriktning. Yngre enkättagare ser sig själva oftare till vänster, medan andelen personer i de äldre åldersgrupperna som placerar sig till höger är större. På samma sätt ökar andelen personer som anser sig vara konservativa något med åldern. Skillnaderna var statistiskt signifikanta.

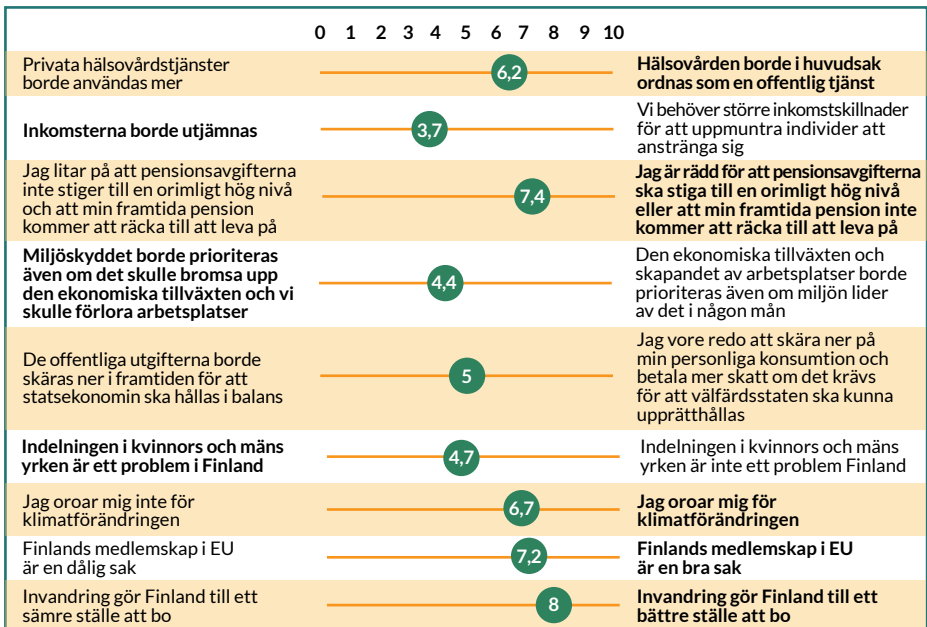

Det är viktigt att notera att det inte var lätt för många enkättagare att placera sig själva på vänster-höger och/eller liberal-konservativ-axlarna. En dryg femtedel (23 %) av enkättagarna lät bli att placera sig själva på vänster-höger-axeln, och en fjärdedel placerade sig inte på liberal-konservativ-axeln. Det här lär antyda en förändring i det politiska fältet, och de traditionella indelningarna verkar inte fungera helt bland yrkeshögskolestuderandena. Därför användes skalorna i denna utredning separat och inte tillsammans. Därför presenterades i denna rapport, liksom 2019, ingen fyrfältsskala, utan skalorna användes separat.

Invandring och EU ses i allmänhet som bra saker, stigande pensionsavgifter och den egna pensionens köpkraft väcker mest oro

Som helhet är yrkeshögskolestuderandena fortfarande positivt inställda till EU och internationalism. Deras största oro gäller framtidens pensionsavgifter och hur deras egen pension ska räckta till. Andelen deltagare som oroar sig för klimatförändringen är större än andelen som inte oroar sig för den. Likaså anser lite fler att det är viktigt att minska på inkomstskillnaderna i stället för att förstora dem. De flesta skulle också vilja bevara hälsovården i huvudsak som en offentlig tjänst i stället för att öka användningen av privata hälsovårdstjänster. Nedsänkningar på utgifter och skattehöjningar liksom könssegregationen i arbetslivet är däremot frågor som genomsnittet förhåller sig neutralt till.

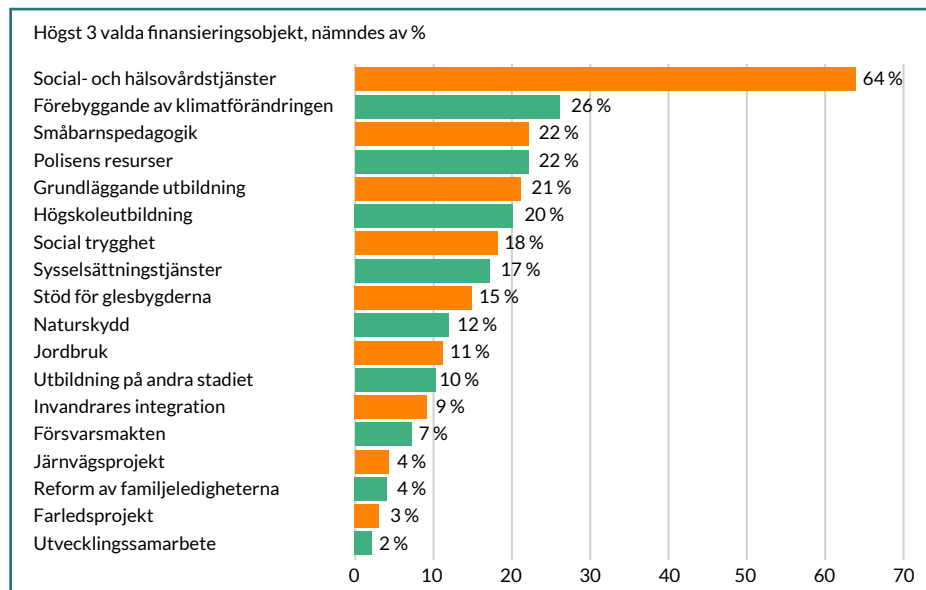
Åsiktsskillnaderna är stora mellan dem som placerar sig till vänster och till höger liksom mellan liberaler och konservativa, och det enda de har gemensamt är oron för pensionerna. Det som skiljer dem till vänster och liberalerna från dem till höger och de konservativa är bland annat en positivare attityd till invandring och en större oro för klimatförändringen och klimatet samt för segregationen inom arbetslivet. Yrkeshögskolestuderandenas personliga politiska värderingar har därför en stor inverkan på hur var och en sist och slutligen förhåller sig till olika samhällsfrågor.

Yrkeshögskolestuderandena vill ha mer satsningar på social- och hälsovårdstjänster, förebyggande av klimatförändringen samt olika utbildningsnivåer

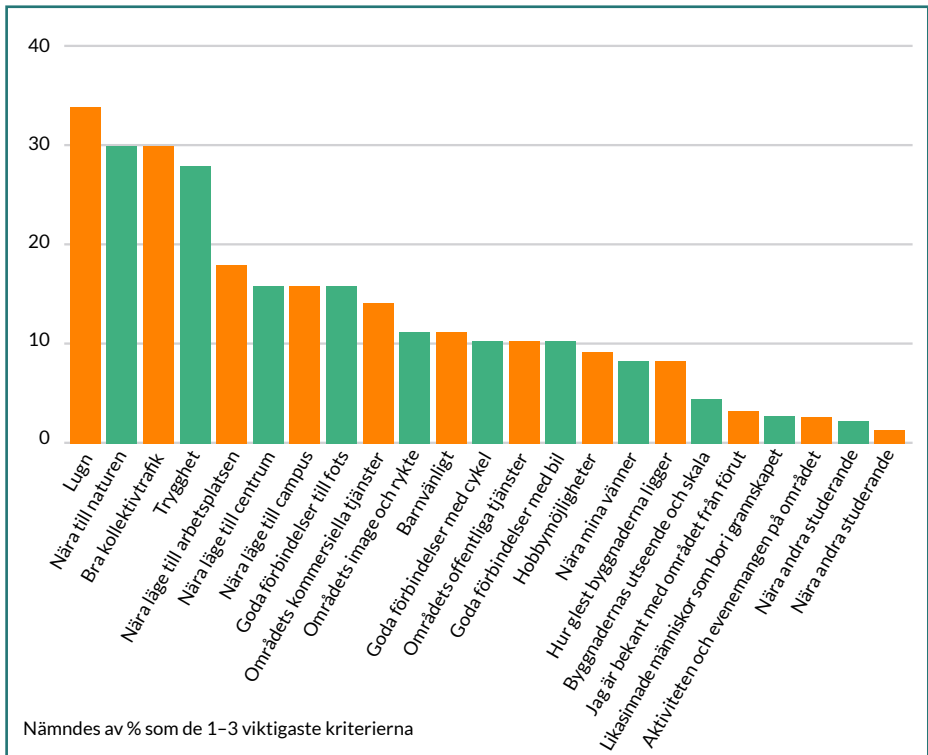
Om yrkeshögskolestuderandena fick allokera ett anslag om 100 miljoner euro i statens budget, vilka offentliga tjänster, stöd eller system skulle de förbättra? En klar majoritet av enkäddeltagarna (64 %) skulle satsa på social- och hälsovårdstjänsterna. Därefter skulle studerandena dela ut pengar mer jämnt för olika ändamål. En fjärdedel skulle satsa på att förebygga klimatförändringen, och en femtedel av studerandena skulle ge pengar till att förbättra polisens resurser, småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och högskoleutbildningen. Av utbildningssektorerna är det endast andra stadiet som överskuggas av de andra utbildningsnivåerna när yrkeshögskolestuderandena delar ut pengar. Endast få skulle sätta pengar på utvecklings-samarbete, farledsprojekt, järnvägsprojekt eller en reform av familjeledigheterna.

I åsikterna beträffande utdelningen av pengar kunde man iakttä samma slags skillnader på vänster-högeraxeln och liberal-konservativaxeln som i frågorna om samhället. Av dem som ser sig stå till vänster nämner nästan hälften förebyggandet av klimatförändringen, och på tredje plats finns den sociala tryggheten. Också de som ser sig som liberala skulle satsa mer än andra på förebyggandet av klimatförändringen och på den sociala tryggheten. Däremot skulle de som står till höger och de konservativa satsa mer än andra på polisens resurser och försvarsmakten. Man kan fortfarande se likadana stora linjer som i 2019 års utredning, fastän frågorna formulerats på lite annat sätt.

Studerandena uppskattar en lugn boendemiljö nära naturen med goda kollektivtrafikförbindelser

Kriterierna som påverkar yrkeshögskolestuderandenas val av ett nytt bostadsområde är mångskiftande, men i samband med en flytt skulle de betona lugn, ett läge nära naturen, goda kollektivtrafikförbindelser och trygghet. De minst viktiga faktorerna skulle vara hur tätt byggnaderna ligger, närheten till andra studerande, aktiviteten och evenemangen på området samt att likasinnade människor bor i grannskapet. Barn skiljde åt enkäddeltagarna, och nästan hälften av dem som hade vårdnaden om barn ansåg att barnvänlighet var ett av de viktigaste kriterierna när de flyttar till ett nytt bostadsområde.

Önskemål om bostadens storlek är kopplade till livssituationen samt den nuvarande bostadsformen. Det alternativ som passade de flesta med tanke på den egna livssituationen skulle vara en tvåa (31 %), men även treor (18 %), ettor på mer än 27 kvadrat (16 %) och bostad med fyra eller fler rum (16 %) fick jämnt stöd. De som hade vårdnaden om barn önskade sig bostäder med minst fyra rum och treor oftare än andra. Den nuvarande bostaden ansågs vara relativt lämplig, och det näst populäraste alternativet som skulle lämpa sig för den egna livssituationen var i huvudsak en bostad med ett rum till jämfört med nuvarande, eller en etta för dem som bor i en delad bostad.

Finlands studerandekårens förbund

OTUS

Utredningen Yrkehögskolestuderandes värderingar och attityder 2022 -erbjuder en uppdaterad insikt i yrkehögskolestuderandenas samhälleliga värderingar och attityder.

Den beskriver åsikterna som råder bland studerande, men berättar också om gruppens mångsidighet. Utredningen ger information om gruppens röstningsbeteende och partipolitiska ståndpunkter samt om vilka värderingar de representerar. Dessutom ger utredningen information om yrkehögskolestuderandenas boendevanor. Utredningen genomfördes som en del av datainsamlingen Studerandebarmetern 2022 av Forskningsstiftelsen för studier och utbildning Otus rf på Finlands studerandekårens förbund SAMOKs vägnar. Datainsamlingen genomfördes i februari-mars 2022, och 1 855 yrkehögskolestuderande fyllde i enkäten. I utredningen användes material som viktats enligt examensnivå, kön och modersmål.